Το κυνήγι μέσα από τη διάσταση της αρρενωπότητας, του σεξισμού και της πατριαρχίας

Κλείτου Παπαστυλιανού

Αυτό το άρθρο δημοσιεύτηκε στο πέμπτο τεύχος της Εντροπίας, τον Φεβράρη 2015.

Εισαγωγή

Στην Κύπρο, ακόμη και η λαθροθηρία, πόσο μάλλον το κυνήγι, συνεχίζουν να εκλαμβάνονται μέχρι σήμερα ως «ανδρικά αθλήματα», «πατροπαράδοτα έθιμα», «αδρωπινές συνήθειες και τρόποι ζωής». Την ίδια στιγμή, η συντριπτική πλειοψηφία των περιβαλλοντικών και οικολογικών οργανώσεων του νησιού δεν αμφισβητούν και κατά συνέπεια δεν συγκρούονται με εκείνες ακριβώς τις κατεστημένες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές δομές, οι οποίες προωθούν και στηρίζουν τις πιο πάνω αντιλήψεις και πρακτικές.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, ένα νέο κύμα περιβαλλοντικών ομάδων και οικολογικών πρωτοβουλιών άρχισε να συγκρούεται, ολοένα και περισσότερο, με την κυνηγετική κοινότητα ή ακόμη και με το λόμπι των λαθροθήρων ^2. Αδιαμφισβήτητα, αυτό το νέο κύμα ακτιβιστικών ομάδων και κινηματικών παρεμβάσεων έχει συμβάλει ήδη καθοριστικά στην αποδόμηση μερικών κυρίαρχων αντιλήψεων ^3 και στην προώθηση νέων ριζοσπαστικών παραδειγμάτων ^4.

Παρόλα αυτά, υπάρχει μία σημαντικότατη διάσταση της συζήτησης για το κυνήγι και τη λαθροθηρία στην Κύπρο, η οποία δεν έχει ακόμη τεθεί – τουλάχιστον στον βαθμό που θα έπρεπε – στον δημόσιο διάλογο. Και αυτή δεν είναι άλλη από τη διάσταση της αρρενωπότητας, του σεξισμού και της πατριαρχίας, καθώς η συζήτηση για το κυνήγι είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με εξουσιαστικά πρότυπα και ανδρικά προνόμια, με τις έμφυλες διακρίσεις και ανισότητες ή ακόμη και με την έμφυλη βία. Αυτήν ακριβώς τη διάσταση της ευρύτερης συζήτησης για το κυνήγι και την λαθροθηρία επιδιώκει να καταδείξει και να αναδείξει η συγκεκριμένη παρουσίαση.

Ορίζοντας το κυνήγι

Από τη μία πλευρά, το κυνήγι αποτελεί μία πράξη βίας, η οποία στρέφεται άμεσα εναντίον μη-ανθρώπινων μορφών άγριας ζωής. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με τους ίδιους τους κυνηγούς, το κυνήγι αποτελεί ένα «άθλημα», μία «οικολογική πρακτική διαχείρισης και διατήρησης της άγριας

ζωής» ή / και μία «παράδοση». Μέσα από αυτά τα τρία κίνητρα ή καλύτερα τις τρεις επιδιώξεις του κυνηγίου μπορούμε να διακρίνουμε τρεις τύπους κυνηγών, οι οποίοι συχνά αλληλοσυνδέονται και αλληλεπικαλύπτονται: τον «αθλητή κυνηγό», τον «οικολόγο κυνηγό» και τον «παραδοσιακό κυνηγό».

Σύμφωνα με το βιβλίο «Κυνηγετική Επιμόρφωση», το οποίο διδάσκονται οι κυνηγοί στην Κύπρο «η μυθολογία αλλά και οι θρύλοι της Κύπρου επιβεβαιώνουν τη στενή σύνδεση των κατοίκων του νησιού με το κυνήγι, που αποτελεί χωρίς αμφιβολία, κομμάτι του πολιτισμού μας. Του λόγου το αληθές αποδεικνύει και ο μεγάλος αριθμός ενεργών αθλητών κυνηγών στην Κύπρο, ένα ποσοστό σε αναλογία πληθυσμού, που ίσως να είναι ένα από τα μεγαλύτερα στον κόσμο. Επιπλέον, το άθλημα του κυνηγίου στην Κύπρο έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ενεργών αθλητών, σε ευρύ φάσμα ηλικιών, από οποιοδήποτε άλλο σπορ. Θα μπορούσαμε επομένως να πούμε ότι το κυνήγι για τους Κύπριους είναι τρόπος ζωής. […] Το σωστό κυνήγι και η διατήρηση του μέσα στο χρόνο είναι αποτέλεσμα σωστής αντιμετώπισης που κατ' ουδένα λόγο δεν εξαρτάται από το αν ο αθλητής κυνηγός πέτυχε ή δεν πέτυχε τον ανώτατο αριθμό θηραμάτων (Quota), κτύπησε ή δεν κτύπησε θήραμα ή αν τελικά αυτό που του προέκυψε ήταν απλά ένας περίπατος στη φύση. Ο αθλητής κυνηγός θα πρέπει να απολαμβάνει το κυνήγι στο πλαίσιο των κανονισμών που το διέπουν. Η κυνηγετική εμπειρία είναι πηγή εσωτερικού πλούτου. Η επιστροφή από μια κυνηγετική εξόρμηση, ανεξαρτήτως αποτελέσματος, πρέπει να βρίσκει τον κυνηγό περήφανο για μια επιπλέον εμπειρία που απέκτησε. Όπως περήφανος πρέπει να είναι ο κυνηγός αφού μπορεί ακόμα να βρίσκει ήσυχους βιοτόπους για να εξορμά, βιοτόπους όπου το θήραμα έχει τη δυνατότητα και μπορεί να αναπαραχθεί. Ο αθλητής κυνηγός καθόλου δεν υπολογίζει το χρηματικό κόστος, τον κόπο και το χρόνο που σπαταλά για να καρπωθεί ένα θήραμα ή, έστω, για να έχει απλά την ευκαιρία να το κυνηγήσει. Η ευχαρίστηση που έχει ένας κυνηγός από το κυνήγι δεν μπορεί να μετρηθεί σε χρήμα. Τα οφέλη που αποκομίζει ο κυνηγός είναι συναισθηματικής, φυσικής και, μερικές φορές, πνευματικής αξίας. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, οι κύπριοι κυνηγοί αναλώνουν χιλιάδες ανθρωπομέρες κάθε χρόνο για το κυνήγι. Έχουν μάλιστα αποδείξει ότι για να στηρίξουν το αγαπημένο τους άθλημα δεν φείδονται ούτε κόπων ούτε χρημάτων. Η ορθή και σωστή διαχείριση, η διατήρηση και προστασία της άγριας ζωής, είναι οι παράγοντες που θα εξασφαλίσουν ευοίωνες προοπτικές για το κυνήγι, ώστε να μπορέσουν οι κύπριοι κυνηγοί να κληροδοτήσουν, σε σωστές βάσεις, το άθλημα στις επόμενες γενιές» ^5.

Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο, το κυνήγι σκόπιμα δεν εκλαμβάνεται ως «μέθοδος εξεύρεσης τροφής» και κατά συνέπεια γι' αυτό δεν αναγνωρίζεται ο τύπος του «τροφοσυλλέκτη κυνηγού» σε μία ύστερη νεωτερική κοινωνία, όπως είναι η κυπριακή. Εάν κάτι τέτοιο ίσχυε στο παρελθόν, οπότε το κυνήγι ήταν μία από τις ελάχιστες μεθόδους εξεύρεσης τροφής σε συγκεκριμένους τύπους οικοσυστημάτων και βιοτόπων, κάτι τέτοιο σίγουρα δεν ισχύει στις μέρες μας, οπότε το κυνήγι επιτρέπεται κατά τη διάρκεια συγκεκριμένων περιόδων και ημερών, σε συγκεκριμένες περιοχές και με συγκεκριμένες μεθόδους. Εξάλλου, σύγχρονες κοινωνιολογικές έρευνες αποδεικνύουν το αυτονόητο, ότι ακόμη και οι ίδιοι οι κυνηγοί δεν θεωρούν ότι κυνηγούν για να διασφαλίσουν την τροφή τους. Παράλληλα, ανθρωπολογικές έρευνες καταδεικνύουν ότι ακόμη και σε κοινότητες ιθαγενών, παράγοντες όπως η «ευχαρίστηση» και η «παράδοση» αποτελούν τα βαθύτερα και σημαντικότερα κίνητρα για το κυνήγι. Επιπλέον, αρκετές ανθρωπολογικές μελέτες επισημαίνουν ότι οι άνδρες σε μερικές φυλές ιθαγενών επιλέγουν να κυνηγήσουν ακόμη και όταν η πρόσβαση και υιοθέτηση άλλων μεθόδων εξεύρεσης τροφής είναι πιο εύκολη, καθώς οι άνδρες κυνηγούν τόσο λόγω της προσωπικής απόλαυσης, όσο και της κοινωνικής αναγνώρισης που προϋποθέτει το κυνήγι, παρά για τη διασφάλιση της απαραίτητης τροφής και την ικανοποίηση των ζωτικών τους αναγκών. Αυτές ακριβώς οι διαπιστώσεις στηρίζουν, μεταξύ άλλων, μία πιο κριτική κοινωνική, οικολογική και φεμινιστική ταυτόχρονα θεώρηση του κυνηγίου, σύμφωνα με την οποία αρκετές από τις παραδόσεις φυλών ιθαγενών παρουσιάζουν ομοιότητες με τις σύγχρονες κυνηγετικές πρακτικές, όπως για παράδειγμα η σύνδεση μεταξύ του κυνηγίου, της αρρενωπότητας, του σεξισμού και της πατριαρχίας ^6.

Συνεπώς, εκλαμβάνοντας το κυνήγι προφανώς ως μία κυρίαρχη και θεσμοποιημένη μορφή βίας, θεωρώ χρήσιμο να εστιάσω την παρουσίαση μου στην αντίπερα όχθη της κοινωνικής αυτής αντιπαράθεσης, η οποία επιχειρεί να παρουσιάσει το κυνήγι και σε αρκετές περιπτώσεις ακόμη και τη λαθροθηρία, ως ηθικά αποδεκτές και πολιτισμικά νομιμοποιημένες λογικές και πρακτικές.

Ο «αθλητής κυνηγός» και η «ψυχολογική ανάγκη»

Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να αποσαφηνίσουμε την διάκριση μεταξύ παιγνιδιού και αθλήματος. Το άθλημα είναι κάτι πολυπλοκότερο από το παιγνίδι, καθώς παρά το γεγονός ότι ένα άθλημα μπορεί να έχει τον χαρακτήρα ενός παιγνιδιού, εντούτοις χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητα της δομής (π.χ. κατηγορίες), της οργάνωσης (π.χ. κανόνες) και των κριτηρίων αξιολόγησης της επιτυχίας του (π.χ. αποτελέσματα και βαθμολογίες). Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι ένα άθλημα μπορεί να αποτελεί ταυτόχρονα και ένα παιγνίδι, παρόλα αυτά το άθλημα διαφοροποιείται από το παιγνίδι λόγω ακριβώς του ανταγωνιστικού του χαρακτήρα. Από τη μία πλευρά, λοιπόν, ένα παιγνίδι στηρίζεται σε μία σχέση συνεργασίας, η οποία δεν έχει ένα συγκεκριμένο στόχο, πέρα από τη ψυχαγωγία και τη διασκέδαση των ατόμων που συμμετέχουν, δεν έχει ένα συγκεκριμένο σημείο αφετηρίας ή / και τερματισμού, αλλά ούτε και άτομα ή ομάδες που κερδίζουν ή χάνουν. Από την άλλη πλευρά, ένα άθλημα στηρίζεται σε σχέσεις ανταγωνισμού, ένα συγκεκριμένο στόχο και βέβαια άτομα ή ομάδες που κερδίζουν ή χάνουν.

Το πρώτο ερώτημα που προκύπτει σε αυτό το σημείο είναι το κατά πόσον το κυνήγι μπορεί να θεωρηθεί ως ένα παιγνίδι. Η απάντηση, βέβαια, δεν μπορεί να είναι παρά μόνο αρνητική, καθώς το κυνήγι δεν στηρίζεται σε οποιαδήποτε «συναίνεση», πόσο μάλλον σχέση «συνεργασίας», μεταξύ των συμμετεχόντων, δηλαδή του θηρευτή και του θηράματος. Παράλληλα, το κυνήγι έχει ένα πολύ συγκεκριμένο και κυρίως αντικρουόμενο στόχο: τη θήρευση και εξόντωση του «συμπαίκτη/τριας», κάτι το οποίο σε καμία περίπτωση δεν συνιστά «αμοιβαία μορφή ψυχαγωγίας και διασκέδασης». Αντιθέτως, προϋποθέτει την ύπαρξη νικητών και χαμένων ή καλύτερα «τροπαιοφόρων» και «τροπαίων».

Το δεύτερο ερώτημα που προκύπτει είναι το κατά πόσον το κυνήγι μπορεί να θεωρείται ως «άθλημα». Σύμφωνα με τον παγκόσμια αποδεκτό ορισμό του αθλήματος, ολυμπιακού ή άλλου, ένα άθλημα δεν πρέπει, σε καμία περίπτωση, να είναι επιβλαβές για οποιοδήποτε έμβιο ον / ζωντανό οργανισμό, ανθρώπινο ή μη. Αυτό το βασικό στοιχείο ορισμού ενός αθλήματος είναι αρκετό για να καταρρίψει την ευρέως διαδεδομένη άποψη που θέλει το κυνήγι να αποτελεί «άθλημα» στις μέρες μας [^7].

Ακόμη όμως και αν εξετάσουμε το κυνήγι ως «άθλημα», στη βάση των ειδοποιών διαφορών μεταξύ παιγνιδιού και αθλήματος, τότε σίγουρα τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά όσο τα παρουσιάζουν οι κυνηγοί. Για την ακρίβεια, το κυνήγι πληρεί μία από τις τρεις προϋποθέσεις που διακρίνουν το παιγνίδι από το άθλημα, καθώς ως πρακτική έχει ένα πολύ συγκεκριμένο στόχο: τη βίαιη και σκόπιμη θανάτωση και κάρπωση μίας άγριας ζωής. Πέρα όμως από τη βία, η οποία αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της αρρενωπότητας, του σεξισμού και της πατριαρχίας, η έννοια της «κάρπωσης» δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως εξίσου ενδεικτική: είτε υπό την έννοια της οικειοποίησης ενός ξένου σώματος και μίας άλλης ζωής από έναν κυνηγό ειδικότερα είτε υπό την έννοια της απόλαυσης μίας επιθυμίας και μίας ηδονής από έναν άνδρα γενικότερα. Έτσι, ακόμη και η μοναδική προϋπόθεση που πληρεί το κυνήγι ως άθλημα, αυτή της συγκεκριμένης στόχευσης, δεν φαίνεται να είναι τόσο «αθώα» όσο θέλει να παρουσιάζεται.

Ακόμη χειρότερα είναι τα πράγματα όσον αφορά τις άλλες δύο προϋποθέσεις.

Από τη μία πλευρά, η αντίληψη του ανταγωνισμού μεταξύ ενός κυνηγού και ενός «θηράματος» είναι ιδιαίτερα προβληματική. Όπως προαναφέρθηκε, το ζώο δεν έχει δώσει ποτέ τη συγκατάθεση του σε αυτή τη σχέση «ανταγωνισμού», κατά συνέπεια το «άθλημα» στερείται οποιασδήποτε συναίνεσης μεταξύ ανταγωνιζόμενων. Ο στόχος του ζώου δεν είναι να σκοτώσει τον κυνηγό, αλλά να πετάξει ή να τρέξει μακριά του, κοινώς να ξεφύγει από αυτόν. Για την ακρίβεια, πλέον όλα τα «θηρεύσιμα είδη», θηλαστικά ή πτηνά, δεν είναι σαρκοβόρα ή / και επιθετικά / επικίνδυνα, συνεπώς δεν υφίσταται καν η ανάγκη «μίας επίθεσης για λόγους αυτοάμυνας». Αντιθέτως, ο μόνος πραγματικός κίνδυνος που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονοι κυνηγοί είναι είτε να πυροβοληθούν μεταξύ τους ή να αυτοπυροβοληθούν στην προσπάθειά τους να θανατώσουν οποιοδήποτε είδος άγριας ζωής. Υπό αυτό το πρίσμα, το κυνήγι είναι μία σχέση ανταγωνισμού όπου υπάρχει ένας μόνο ανταγωνιζόμενος. Και η ηθικότητα ενός αθλήματος στο οποίο υπάρχει μόνο ένας συμμετέχοντας, ο οποίος ουσιαστικά ανταγωνίζεται τον εαυτό του και τις επιδόσεις του, είναι εξαιρετικά προβληματική.

Από την άλλη πλευρά, η αντίληψη του νικητή και του χαμένου είναι παντελώς ανυπόστατη. Η εμπειρία, το βίωμα του κυνηγίου από το ίδιο το ζώο παραγνωρίζεται και διαγράφεται ή στην καλύτερη περίπτωση εντάσσεται στους «κανόνες» ενός «αθλήματος», το οποίο επιδιώκει το θάνατο του ίδιου του ζώου. Το τελετουργικό της θυσίας στον βωμό της κυριαρχίας είναι απόλυτα εμφανές. Επιπρόσθετα, η έννοια της απόλαυσης της άγριας ζωής και της άγριας φύσης από τον κυνηγό είναι εξίσου λογικά αβάσιμη. Ο κυνηγός επιλέγει ένα «άγριο ζώο» ως τον στόχο του, δημιουργώντας έτσι την αίσθηση της δικής του απόλαυσης και ελευθερίας, αλλά το ζώο ούτε θέλει να «παίξει» ούτε να αποτελεί το «θήραμα». Συνεπώς, η επιθυμία του ζώου είναι κυριολεκτικά ανύπαρκτη και ηθικά ασήμαντη.

Σύμφωνα με τη γνωστή ρήση του φιλελεύθερου φιλοσόφου και θεωρητικού του σύγχρονου κυνηγίου Χοσέ Ορτέγκα Υ Γκασσέτ, «κάποιος δεν κυνηγά για να σκοτώσει, κάποιος σκοτώνει για να έχει κυνηγήσει» ^8. Εάν αυτό χρησιμοποιείται από τους κυνηγούς για να δικαιολογήσει τις προθέσεις τους, τότε μάλλον θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί και πάλι εναντίον τους. Ενώ, λοιπόν, οι κυνηγοί ισχυρίζονται ότι κυνηγούν για την εμπειρία της απόλαυσης της θανάτωσης ενός ζώου, παρά απλώς και μόνο για να το σκοτώσουν, το ηθικό πρόβλημα που προκύπτει και πάλι είναι η επιδίωξη της θανάτωσης ενός άλλου έμβιου όντος / ζωντανού οργανισμού με στόχο την εκπλήρωση της ιδέας κάποιου να συμμετάσχει σε μία «ευχάριστη και απολαυστική εμπειρία». Όπως σημείωσε κάποτε και ο Μάνος Χατζηδάκις, «η έννοια του κυνηγού μου είναι απεχθής. Κάποτε, οι άνθρωποι κυνηγούσαν για να φάνε. Σήμερα, κυνηγούν για να δημιουργήσουν έπαρση στους εαυτούς τους. Κι αν ο νόμος απαγορεύει σε όσους επιδίδονται σε αυτή τη δραστηριότητα να σκοτώνουν και ανθρώπους, μη νομίζετε ότι απέχουν και πολύ από αυτό» ^9.

Ο «οικολόγος κυνηγός» και η «περιβαλλοντική ανάγκη»

Παρότι το σύγχρονο κυνήγι ρυθμίζεται από τη νομοθεσία και δεν αποτελεί μία ανεξέλεγκτη δραστηριότητα, μέσω της οποίας ο καθένας σκοτώνει ό,τι θέλει, όπου θέλει, όποτε θέλει και όπως θέλει, αυτό δεν απαλάσσει τους κυνηγούς από την κατηγορία της βαναυσότητας, επειδή ακολουθούν τους λεγόμενους γραπτούς και άγραφους νόμους του κυνηγίου, πολύ απλά γιατί δεν προσπαθούν να προστατεύσουν οποιαδήποτε «δικαιώματα», αλλά να διασφαλίσουν τα δικά τους προνόμια.

Σύμφωνα και πάλι με το βιβλίο Κυνηγετική Επιμόρφωση: «τα δικαιώματα του κάθε πολίτη διασφαλίζονται τόσο από το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, όσο και από διεθνείς συμβάσεις και είναι αναφαίρετα. Ο πολίτης οφείλει να κάνει χρήση των δικαιωμάτων που του παρέχονται στο πλαίσιο πάντα της νομοθεσίας του κράτους. Προνόμια ονομάζουμε τα ωφελήματα, τα οποία δίνονται

σε συγκριμένα άτομα ή ομάδα ατόμων. Τα ωφελήματα αυτά, τα προνόμια δηλαδή, δίνονται σε άτομα τα οποία πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια. Τα προνόμια, σε αντίθεση με τα δικαιώματα, μπορεί κάποιος να τα απολέσει αν δεν ακολουθήσει τους συγκεκριμένους κανονισμούς και τους ειδικούς περιορισμούς. Τα προνόμια, επιπλέον, περνούν από αξιολόγηση και έλεγχο. Για παράδειγμα δικαίωμα είναι η ελευθερία της σκέψης. Προνόμιο είναι να έχεις άδεια κυνηγίου. Το κυνήγι είναι ένα καλό παράδειγμα προνομίου. Το προνόμιο του να είσαι κυνηγός ρυθμίζεται με νόμους και κανονισμούς. Όλα τα είδη πανίδας ελέγχονται από το κράτος και είναι ιδιοκτησία του κράτους. Τα επιτρεπόμενα θηράματα δικαιούνται να τα καρπούνται μόνο οι κάτοχοι άδειας κυνηγίου και αυτό μόνο στις επιτρεπόμενες περιόδους και στις επιτρεπόμενες περιοχές, στο πλαίσιο της νομοθεσίας, και σύμφωνα πάντα με τις επιτρεπτές μεθόδους» ^10.

Σε μία εποχή όπου οι περιοχές προστασίας της άγριας φύσης συρρικνώνονται και οι πληθυσμοί των ειδών άγριας ζωής μειώνονται με απειλητικούς ρυθμούς, το κυνήγι θεωρείται ως μία «έκφραση των φυσικών ενστίκτων και των επιθετικών ορμών». Ενώ όμως οι κυνηγοί θεωρούν ότι «εκφράζουν τα ζωικά τους ένστικτα», ταυτόχρονα επιδεικνύουν την «ανωτερότητά» τους έναντι των άγριων ζώων, «υπακούοντας τους κανόνες και τους νόμους του κυνηγίου». Έτσι, οδηγούμαστε σε ένα νέο είδος «φυσικής κατάστασης», τη Δαρβινική εκδοχή της σύγκρουσης ή της επιβίωσης του ισχυρότερου, ο οποίος αναλαμβάνει τον ρόλο του «ρυθμιστή της άγριας φύσης». Έτσι, διαδραματίζουν ένα ρόλο «διαχείρισης της άγριας ζωής», μέσω της οποίας «μειώνουν τους αυξημένους πληθυσμούς συγκεκριμένων ειδών είτε γιατί οι αριθμοί τους είναι ικανοποιητικοί είτε γιατί αυτός είναι ο νόμος της φύσης». Η προσέγγιση της διαχείρισης της άγριας ζωής στην οικολογία είναι έντονα επηρεασμένη από τη φιλελεύθερη πολιτική παράδοση και την τεχνοκρατική οικονομική επιστήμη της διοίκησης επιχειρήσεων, υιοθετώντας και χρησιμοποιώντας έννοιες όπως η «πυκνότητα πληθυσμού», η «βιώσιμη κάρπωση» και η «διαλογή ή θήρευση των πλεοναζόντων ζώων», τα οποία έτσι κι αλλιώς «είτε θα πέθαιναν είτε θα κυριαρχούσαν στο οικοσύστημα».

Με αυτόν τον τρόπο, οι κυνηγοί καταπατούν τα δικαιώματα των ζώων για να προασπιστούν τα προνόμιά τους, με πρόσχημα τη «διαχείριση των ειδών και των πληθυσμών των ζώων». Για τους «οικολόγους κυνηγούς», «ο κυνηγός δεν είναι δολοφόνος», αλλά «ο φρουρός του περιβάλλοντος», ο οποίος συμμετέχει σε ένα «φυσικό δράμα» και σε μία «αναπόφευκτη μάχη». Η βία την οποία απεικονίζει το κυνήγι απλώς εκφράζει την «πραγματικότητα της βίας στο φυσικό κόσμο» και γι' αυτό «είναι πέρα από κάθε ηθική αξιολόγηση». Γι' αυτό, εξάλλου, οι κυνηγοί θεωρούν ότι «το κυνήγι δεν πρέπει να καταδικάζεται, αλλά να επευφημείται», καθώς μέσω αυτού «επιτελείται μία φυσική λειτουργία» και «ικανοποιείται μία φυσική ανάγκη».

Ωστόσο, οι «οικολόγοι κυνηγοί» παραβλέπουν τις θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ ανθρώπινης θήρευσης και φυσικής θήρευσης. Επιπλέον, οι «οικολόγοι κυνηγοί» παραβλέπουν τον βαθμό στον οποίο οι δικές τους δραστηριότητες έχουν δημιουργήσει τα προβλήματα τα οποία επικαλούνται και θεωρούν ότι πρόκειται να επιλύσουν. Γι' αυτό εξάλλου οι κυνηγοί επιδιώκουν μία στοχευόμενη πολιτική αφανισμού των φυσικών θηρευτών, όπως για παράδειγμα οι αλεπούδες, ακριβώς για να απαιτήσουν και να αποκτήσουν το καθεστώς του θηρευτή οι ίδιοι. Έτσι, η συμμαχία μεταξύ του κυνηγίου και της επιστήμης της διαχείρισης της άγριας ζωής έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα επιτυχής για τους κυνηγούς.

Απαντώντας σε μία ολοένα και αυξανόμενη κριτική προς τη βαναυσότητα της ικανοποίησης του αθλήματος του κυνηγίου, οι «οικολόγοι κυνηγοί» επικαλούνται τις λογικές και πρακτικές των επιστημών της διοίκησης επιχειρήσεων και διαχείρισης της άγριας ζωής ^11. Ωστόσο, όπως εύστοχα σημείωσε πρόσφατα ένας Κύπριος περιβαλλοντιστής, «σε μια χώρα 5,000 τετραγωνικών χιλιομέτρων έχουμε πενήντα χιλιάδες κυνηγούς. Αντιστοιχεί δηλαδή ένας κυνηγός για κάθε 0,1 τετραγωνικά χιλιόμετρα της Κύπρου. Εάν λάβουμε υπόψη ότι δε μπορούν να κυνηγούν παρά μόνο σε

καθορισμένες περιοχές, τότε ο χώρος κυνηγίου γίνεται ακόμα πιο πυκνοκατοικημένος. Σκεφτείτε δηλαδή πόσο άνισος είναι ο αγώνας και πόσο λίγες πιθανότητες επιβίωσης έχει το 'λεγόμενο θήραμα'» ^12.

Ο «παραδοσιακός κυνηγός» και η «πολιτισμική ανάγκη»

Για τον «παραδοσιακό κυνηγό», το κυνήγι, πρωτίστως τουλάχιστον, δεν είναι αποτέλεσμα μίας ψυχολογικής ή οικολογικής ανάγκης, αλλά αντιθέτως το βασικό του κίνητρο είναι «η διαιώνιση ενός παραδοσιακού, πατροπαράδοτου και αδρωπινού τρόπου ζωής». Συνεπώς, η πολιτισμική ή πνευματική ανάγκη είναι αυτή που τον οδηγεί στα βουνά και τα λαγκάδια για να κυνηγήσει. Έτσι, νιώθει και πιστεύει ότι «διατηρεί διαμέσου των αιώνων άσβεστη τη φλόγα της παράδοσης», η οποία παραδόθηκε σε αυτόν από τους «ένδοξους προγόνους» του και γι' αυτό θα πρέπει να την παραδώσει και ο ίδιος στους «απογόνους» του.

Σε αυτό το πλαίσιο, το κυνήγι λαμβάνει μία αταβιστική και αναγχρονιστική διάσταση, μέσω της οποίας οι κυνηγοί θεωρούν ότι συνδέονται, άμεσα ή έμμεσα, με το «ένδοξο παρελθόν» τους, αγνοώντας ή ακόμη χειρότερα ξεχνώντας το γεγονός ότι το σύγχρονο κυνήγι, με τυφέκια και καραμπίνες, ή ακόμη και υποτιθέμενες «παραδοσιακές» μορφές λαθροθηρίας, κυρίως με τη χρήση διχτυών και ηλεκτρονικών, ηχομιμητικών και ηχοπαραγωγικών συσκευών, δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με προνεωτερικές μεθόδους θήρευσης.

Έτσι, το «παραδοσιακό κυνήγι» συνδέεται με τον «βίαιο κύκλο της ζωής και της φύσης» και κυρίως με την «λαϊκή σοφία» και την «αρχέγονη παράδοση». Σύμφωνα με αυτόν τον μονολιθικό και αταβιστικό τρόπο σκέψης, «το παιδί αντρώνεται μέσα από το κυνήγι», «γίνεται άντρας» και μπορεί πλέον να θεωρηθεί «προστάτης της οικογένειας». Σε αυτό το ερμηνευτικό σχήμα, την οικογένεια διαδέχεται η πατρίδα, καθώς «το παιδί μαθαίνει να χειρίζεται τα όπλα τα ιερά» και έτσι «μετατρέπεται σιγά-σιγά σε στρατιώτη, ικανό να φυλάξει όχι μόνο την οικογένεια, αλλά και την πατρίδα και τη θρησκεία του από τους προαιώνιους εχθρούς». Ο θάνατος ενός άγριου ζώου και το κυνήγι εκλαμβάνεται ως «ένα πρώτο βήμα στη δύσκολη μάχη της ζωής», «μία πρώιμη μορφή συμμετοχής σ' έναν αναπόφευκτο πόλεμο για τη διαφύλαξη της εθνικής, φυλετικής ή / και θρησκευτικής ταυτότητας».

Οι διασυνδέσεις μεταξύ του κυνηγίου και της πατριαρχίας

Εν κατακλείδι, οι διασυνδέσεις του κυνηγίου ή / και της λαθροθηρίας με την αρρενωπότητα, τον σεξισμό και την πατριαρχία καθίστανται περισσότερο από εμφανείς μέσα από την ανάλυση των τριών τύπων κυνηγών. Μέσω αυτών, η «ανδρική κυριαρχία στη ζωή, στη φύση και στην κοινωνία», δηλαδή η πατριαρχία στην απόλυτη της μορφή, είναι πανταχού παρούσα και κυρίως «δεν επιδέχεται οποιασδήποτε αμφισβήτησης». Παράλληλα, το κυνήγι αποτελεί ένδειξη αρρενωπότητας και επίδειξης ισχύος στο κοινωνικό σύνολο, μέσω του οποίου «το αγόρι όχι απλά μετατρέπεται σε άνδρα, αλλά επιδεικνύει το αντριλίκι του σε όποιονδήποτε/όποιανδήποτε δεν το αναγνωρίζει». Επιπλέον, το κυνήγι αποτελεί ένα ανδρικό προνόμιο, μέσω του οποίου παράγονται και αναπαράγονται έμφυλες ανισότητες και διακρίσεις. Ταυτόχρονα, μέσω του κυνηγίου ορίζεται και καθορίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό η θεσμοποίηση της έμφυλης βίας και η ισχύς της αρρενωπότητας. Τέλος, οποιοδήποτε κι αν είναι το κίνητρο του κυνηγού – είτε πρόκειται για τον άνισο και αθέμιτο «ανταγωνισμό» ενός «αθλήματος», για την εξουσιαστική και αυταρχική λογική και πρακτική της «διαχείρισης» των

«ειδών και πληθυσμών της άγριας ζωής» ή / και την προάσπιση και διαιώνιση των αταβιστικών και ανορθολογικών ιδεωδών της «ισχύος» της «παράδοσης» – η ηδονή και η απόλαυση ενός άλλου βιώματος, ενός άλλου σώματος και μιας άλλης ζωής δεν μπορεί παρά να θυμίζει τη βαθύτερη ουσία της αρρενωπότητας, του σεξισμού και της πατριαρχίας: ο άνδρας είναι ο παραδοσιακός, ο ανώτερος και ο απόλυτος «θηρευτής» άλλων ειδών, «διαχειριστής» άλλων ζωών και «εξουσιαστής» άλλων φύλων.

Υποσημειώσεις και παραπομπές:

[^1]: [] Το κείμενο αυτό αφιερώνεται στην οικοφεμινίστρια, συγγραφέα και ακτιβίστρια Marti Kheel, ένα από τα άρθρα της οποίας αποτέλεσε πραγματική πηγή έμπνευσης για τη συγκεκριμένη παρουσίαση.

Kheel Marti (1996). "*The Killing Game: An Ecofeminist Critique of Hunting*", in *Journal of the Philosophy of Sport*. Vol. 23 (No.1): May 1996, pp. 30-44. Πρόσβαση: [*http://martikheel.com/pdf/killing-game-marti-kheel.pdf*](http://martikheel.com/pdf/killing-game-marti-kheel.pdf).

Για την Marti Kheel, βλ.

Official Website: [*http://martikheel.com/*](http://martikheel.com/)

Wikipedia: [*http://en.wikipedia.org/wiki/Marti_Kheel*](http://en.wikipedia.org/wiki/Marti_Kheel)

[^2]: [] Από τις κυρίαρχες «διαχειριστικές» λογικές της «καταπολέμησης» των κορακοειδών, του «περιορισμού» των μελισσοφάγων και της «μείωσης» των αλεπούδων μέχρι τις παράνομες «εμπορικές» δραστηριότητες της παγίδευσης των αμπελοπουλιών και των τσικλών ή της θανάτωσης των αγρινών, η αντιπαράθεση μεταξύ του νέου κύματος περιβαλλοντικών ομάδων και οικολογικών πρωτοβουλιών με την κυνηγετική κοινότητα ή ακόμη και με το λόμπι των λαθροθήρων φαίνεται πλέον να διευρύνεται και να κλιμακώνεται.

[^3]: [] Για παράδειγμα, το γεγονός ότι το κυνήγι δεν αποτελεί «ανθρώπινο δικαίωμα» αλλά κοινωνικό προνόμιο ή ότι το επιχείρημα περί «της διαφύλαξης και διαιώνισης της κυνηγετικής παράδοσης» εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο «επινόησης της παράδοσης» στην ύστερη νεωτερικότητα.

[^4]: [] Όπως η διασφάλιση των δικαιωμάτων και της απελευθέρωσης των ζώων, η απονομή περιβαλλοντικής δικαιοσύνης, μέσω της ανάληψης συγκρουσιακών μορφών και τακτικών άμεσης δράσης, η κοινωνική, πολιτική και νομική προάσπιση του περιβαλλοντικού ακτιβισμού, η αποκάλυψη και απονομιμοποίηση της σχέσης μεταξύ του νόμιμου κυνηγίου και της αστικής δημοκρατίας, ή ακόμη και μεταξύ της λαθροθηρίας και της ψηφοθηρίας, καθώς επίσης και η αντίσταση στη σύγχρονη βιομηχανική κλίμακα του κυνηγίου και στον κυρίαρχο (παραεμπορικό και παραοικονομικό) χαρακτήρα της λαθροθηρίας.

[^5]: [] Ταμείο Θήρας και Διαχείρισης της Άγριας Ζωής – Υπουργείο Εσωτερικών (2012). Κυνηγετική Επιμόρφωση. Λευκωσία, Κύπρος: Δ έκδοση, 2012, σελ.13-15. Πρόσβαση: http://flipbooks.gamefund.gov.cy/#/10/.

[^6]: [] Kheel Marti (1996). "The Killing Game: An Ecofeminist Critique of Hunting", in Journal of the

Philosophy of Sport. Vol. 23 (No.1): May 1996, pp. 30 & 42. Πρόσβαση: http://martikheel.com/pdf/killing-game-marti-kheel.pdf.

[^7]: [] SportAccord – International Federations' Union ⇒ Members ⇒ Definition of Sport. Πρόσβαση: http://www.sportaccord.com/en/members/definition-of-sport/.

[^8]: [] Ortega y Gasset. Jose (1985). Meditations on Hunting. Translated by Howard B. Wescott, with a foreword by Paul Shepard. New York: Scribner's, 1985, pp.130.

[^9]: [] Χατζηδάκις Μάνος (1993). Μάνος Χατζηδάκις: Ο νεοναζισμός δεν είναι οι άλλοι. Αναδημοσίευση από την Εφημερίδα Η Ελευθεροτυπία, Φεβρουάριος 1993. Πρόσβαση: http://tvxs.gr/news/politismos/manos-xatzidakis-o-neonazismos-den-einai-oi-alloi.

[^10]: [] Ταμείο Θήρας και Διαχείρισης της Άγριας Ζωής – Υπουργείο Εσωτερικών (2012). Κυνηγετική Επιμόρφωση. Λευκωσία, Κύπρος: Δ έκδοση, 2012, σελ.20. Πρόσβαση: http://flipbooks.gamefund.gov.cy/#/18/.

[^11]: [] Ταμείο Θήρας και Διαχείρισης της Άγριας Ζωής – Υπουργείο Εσωτερικών (2012). «Κεφάλαιο 12: Πως να υποστηρίξετε σωστά το κυνήγι», στο Κυνηγετική Επιμόρφωση. Λευκωσία, Κύπρος: Δ έκδοση, 2012, σελ.273-275. Πρόσβαση: http://flipbooks.gamefund.gov.cy/#/270/.

[^12]: [] Άδωνις Γιάγκου (2013), Η εθνική μας ψυχοπάθεια. Δημοσίευση στην ενημερωτική ιστοσελίδα CyprusNews.eu, Τετάρτη, 6 Νοεμβρίου 2013. Πρόσβαση: http://cyprusnews.eu/adonis-giagkou/1587605-2013-11-05-23-48-37.html. Πληροφορίες

Ελληνικά, Εντροπία (Περιοδικό), Εντροπία Τεύχος 5, Δεκαετία 2010-2019, Φεμινισμός, Αρρενωπότητα, Οικολογία, Κλείτος Παπαστυλιανού, Κυνήγι

From:
https://movementsarchive.org/ - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:entropia:no_5:klitospapastilianou:kinigiarrenopotita

Last update: **2020/07/14 17:09**